

2018

ENERGINIA
odNOWA

dr Adrian Wójcik

**Zakład Psychologii Społecznej i
Środowiskowej**

Uniwersytet Mikołaja Kopernika
w Toruniu

dr hab. Katarzyna Byrka

Wydział Psychologii

Uniwersytet SWPS, Filia we Wrocławiu

RAPORT Z BADAŃ SONDAŻOWYCH OPINII SPOŁECZNEJ DOTYCZĄCEJ ENERGETYKI W POLSCE

Raport z badania opinii publicznej zleconego przez WWF Polska w ramach projektu: „Wdrażanie Zrównoważonego Rozwoju na podstawie Odpowiedzialnej Społecznie Transformacji (WZROST)”, LIFE14 GIC/PL/000008.

Dofinansowano ze środków
Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Dofinansowano
przez Unię Europejską
w ramach programu LIFE

Spis treści

Wstęp	3
Przyszłość polskiego systemu energetycznego	3
Postrzeganie zmiany klimatu.....	5
Poparcie dla rozwiązań politycznych zmiany klimatu.....	7
Podsumowanie	9

Wstęp

Uzupełnieniem działań kampanijnych prowadzonych w ramach projektu Energia odNowa było przeprowadzenie badań sondażowych monitorujących, jak zmieniają się postawy Polek i Polaków wobec różnych form energetyki oraz wobec działań politycznych mających na celu ochronę klimatu.

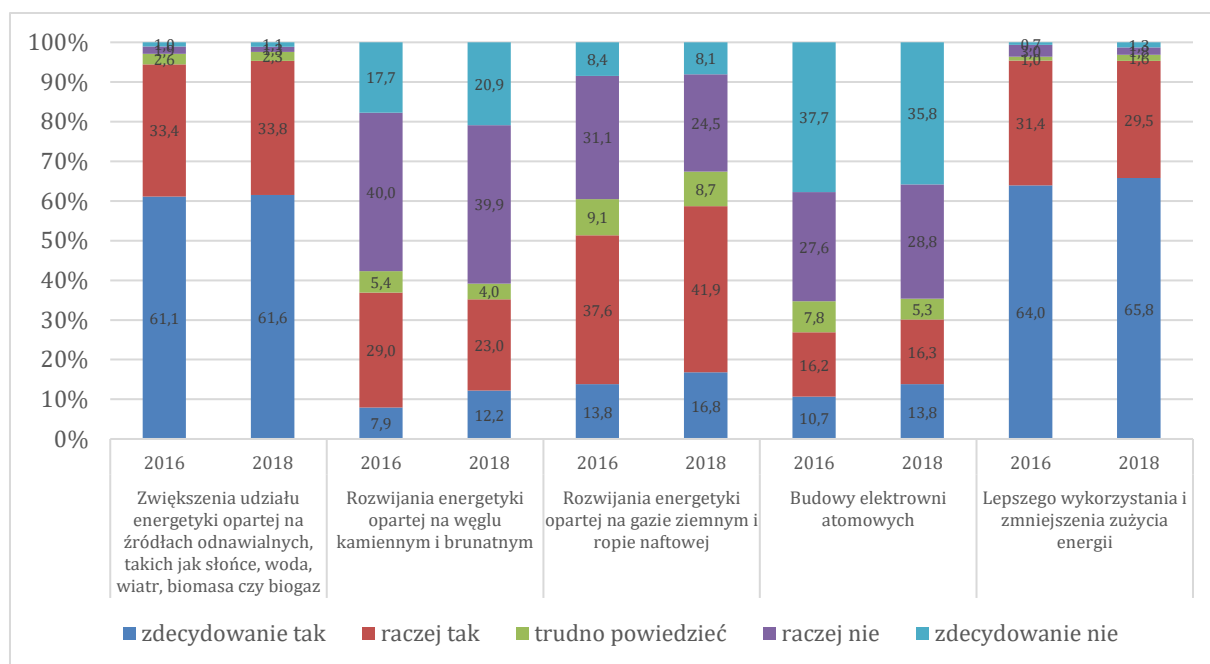
Badanie było przeprowadzono dwukrotnie na reprezentatywnej próbie Polek i Polaków (N = 1000) drogą telefoniczną (CATI – *Computer Assisted Telephone Interview*) przez firmę 4P Research Mix. Próba miała charakter kwotowy i była dobrana ze względu na płeć, wiek, wielkość miejscowości zamieszkania i województwo. Pozwala to na uogólnianie wniosków z badań na całość polskiego społeczeństwa.

Pierwsze badanie zostało przeprowadzono na przełomie lipca i sierpnia 2016 roku. Badanie drugie przeprowadzono w styczniu roku 2018. W badaniach zostały zadane pytania o m.in. (1) przekonania dotyczące tego, jaka powinna być przyszłość polskiego systemu energetycznego; (2) przekonanie o realności zmiany klimatu; (3) przekonanie o zagrożeniu ze strony zmiany klimatu; (4) poparcie dla polityki klimatycznej Unii Europejskiej.

Przyszłość polskiego systemu energetycznego

Badani w roku 2016 i 2018 zostali poproszeni o to, by powiedzieli, jak powinna rozwijać się Polska energetyka w ciągu najbliższych 20 lat. A więc, o to, czy powinno się dążyć do: (1) zwiększenia udziału energetyki opartej na źródłach odnawialnych; (2) rozwijaniu energetyki opartej na węglu kamiennym i brunatnym; (3) rozwijaniu energetyki opartej na gazie ziemnym i ropie naftowej; (4) budowy elektrowni atomowych; (5) lepszego wykorzystywania i zmniejszania zużycia energii. Pytania zadane w sondażu były zbliżone do używanych we wcześniejszych sondażach prowadzonych na próbach ogólnopolskich i umożliwiły porównanie wyników z tymi uzyskanymi m.in. przed odbywającym się w Polsce w 2013 roku Szczytem Klimatycznym.

Badanie pokazały stabilne i konsekwentne poparcie dla rozwoju energetyki odnawialnej, które przewyższało znacznie poparcie dla tradycyjnych form energetyki. Procentowe odsetki osób, które zgodziły się, że Państwo powinno wspierać rozwój danego rodzaju energetyki przedstawia Rysunek 1.

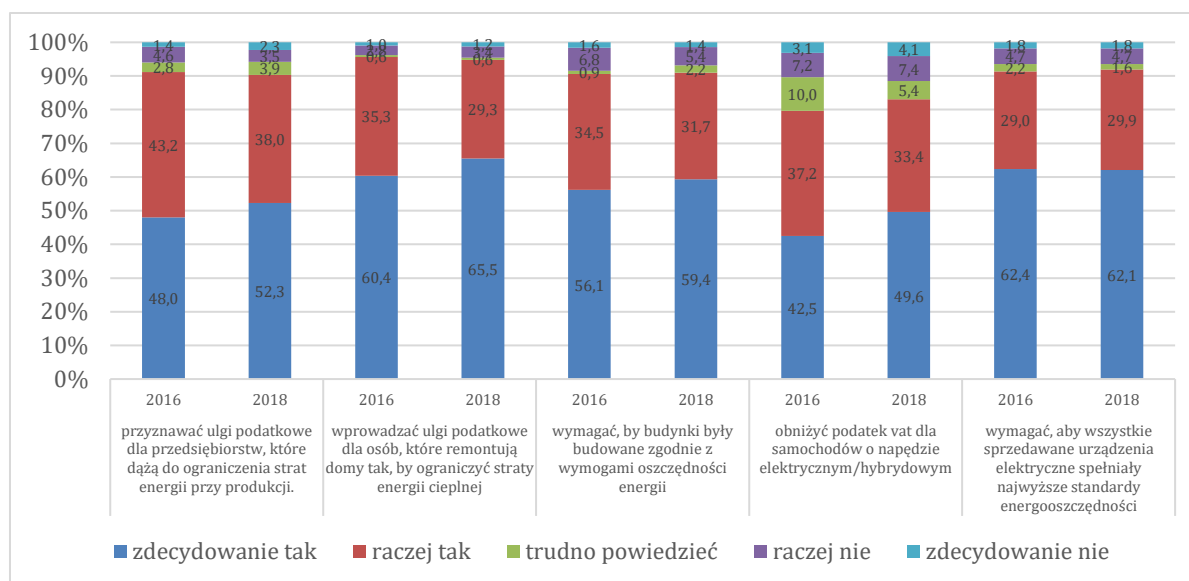

Rysunek 1 Poparcie dla wspierania różnych form energetyki w roku 2016 i 2018. Pytanie: Jakie, Pana(i) zdaniem, powinny być kierunki rozwoju polityki energetycznej w Polsce w perspektywie najbliższych 20 lat? Czy powinno się dążyć do...

Badania pokazały wysoki i stabilny w czasie poziom poparcia dla rozwoju polskiej energetyki w oparciu o odnawialne źródła energii i jednocześnie odrzucenie rozwiązań opartych na inwestycjach w energetykę kopalną, czy elektrownie atomowe. Dokładne dane przedstawia rysunek 1. Warto zauważyć jednak, że zarówno w przypadku poparcia rozwoju energetyki opartej na OZE, jak i poparcia wzrostu efektywności energetycznej odsetek poparcia oscyluje wokół 95%. Poziomy poparcia dla różnych form energetyki nie zmieniły się znacząco między rokiem 2016 i 2018.

Poza ogólnym poparciem dla różnych form energetyki, w badaniu sprawdzono również, jaki jest poziom poparcia dla różnych rozwiązań systemowych, które mogłyby być wprowadzone przez polskie władze. Dokładne rozkłady odpowiedzi zawiera Rysunek 2.

Podobnie, jak w przypadku pytań ogólnych, tak i tutaj zaobserwowano bardzo wysokie poparcie dla rozwiązań mających na celu zwiększanie efektywności energetycznej. Największe poparcie deklarowano dla postulatu przyznawania ulgi podatkowej dla osób, które termomodernizują domy. Najmniejszym natomiast poparciem cieszyła się natomiast propozycja obniżania VAT-u na samochody elektryczne. W przypadku żadnego z rozwiązań nie obserwuje się jednak poparcia (liczone są głosy osób, które wybrały odpowiedzi zdecydowanie tak i raczej tak) poniżej 79 procent respondentów. Można tu więc mówić o ekstremalnie wysokim poziomie poparcia rozwiązań prośrodowiskowych.

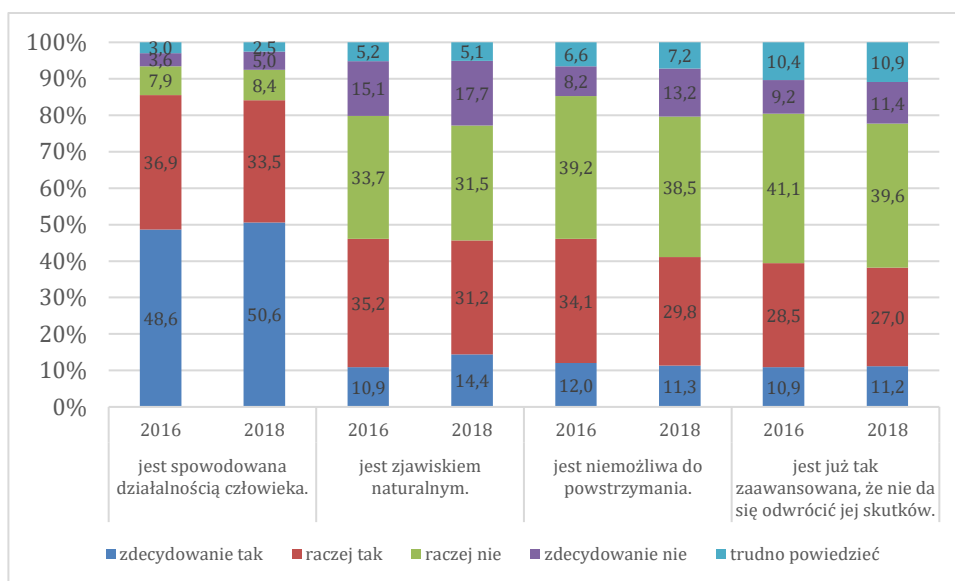

Rysunek 2 Poparcie dla rozwiązań systemowych. Tekst pytania: „Na ile uważa Pan(i), że Państwo powinno wspierać następujące działania:”

Podobnie, Polki i Polacy są przekonani, że zmiana klimatu jest poważnym problemem dotyczącym również ich samych i ich rodziny. Uważają również, że jest ona spowodowana działalnością człowieka. Tak więc np. w roku 2016 i 2018 jako poważny problem dla rodziny i siebie oceniali zmianę klimatu odpowiednio 87 i 88 procent respondentów. Podobnie, jeżeli chodzi o przekonanie, że zmiana klimatu jest zjawiskiem wywołanym przez człowieka, uważało tak 84% respondentów w roku 2016 i 83% respondentów w roku 2018 (zmiana nieistotna statystycznie).

Postrzeganie zmiany klimatu

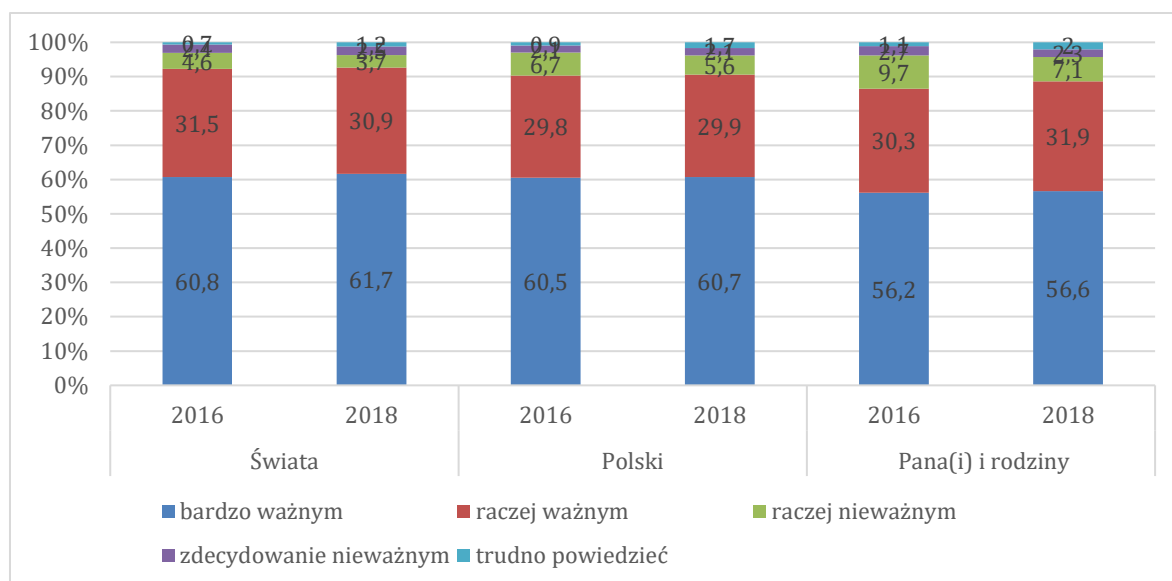
W badaniu pytaliśmy również o poglądy Polek i Polaków na temat zmiany klimatu. Większość klimatologów nie ma wątpliwości co do podnoszenia się temperatury globalnej oraz co do tego, że działalność człowieka i przemysłowa emisja gazów cieplarnianych leży u źródeł tych zmian. Przekazanie i rozpowszechnienie tej wiedzy w społeczeństwie jest sporym wyzwaniem. W badaniu respondenci zostali zapytani o to, na ile są przekonani, że zmiana klimatu jest spowodowana działalnością człowieka, a na ile uważają, że jest zjawiskiem naturalnym. Zadane zostało również pytanie o to, czy sądzą, że zmiana klimatu może zostać jeszcze powstrzymana. Jedną z przyczyn, dla których podejmowanie działań przeciwko zmianie klimatu może być utrudnione jest przekonanie o ich nieskuteczności, a zwłaszcza o tym, że zmiany klimatu nie mogą zostać powstrzymane. W dotychczasowych badaniach opinii publicznej przekonanie to nie było dotychczas dokładniej testowane.

Rysunek 3 Przekonanie Polaków o zmianie klimatu. Odpowiedź na pytanie: Czy myśli Pan(i), że zmiana klimatu...

Wyniki badania pokazują po pierwsze dużą stabilność poglądów dotyczących zmiany klimatu. Deklarowane poziomy odpowiedzi dla badań z lat 2016 i 2018 nie różniły się od siebie istotnie. Zdecydowana większość Polek i Polaków zgadzało się, że zmiana klimatu jest spowodowana działalnością człowieka (por. Rysunek 3). Jedynie 11,5% osób w badaniu z roku 2016 i 13,4% osób w roku 2018 nie było przekonanych o antropogenicznym charakterze zmiany klimatu. Prawie połowa respondentów zgadzała się do pewnego stopnia ze stwierdzeniem, że zmiana klimatu jest częściowo zjawiskiem naturalnym. Wyniki te pokazują, że istnieje pewna niepewność co do wiedzy o zjawiskach klimatycznych, i że na udzielanie odpowiedzi może wpływać sama forma zadania pytania. Jednocześnie jednak stabilna i niska pozostaje liczba negacjonistów klimatycznych, a więc osób, które nie są przekonane o tym, że za zmianę klimatu odpowiada człowiek.

Respondenci byli zapytani również o to, czy uważają, że zmiana klimatu stanowi poważne zagrożenie dla nich samych, dla Polski oraz dla świata. W badaniach prowadzonych na całym świecie zauważono, że ludzie mają tendencję do niedoceniań globalnych zagrożeń dla ich własnego życia. W prowadzonych przez nas badaniach poziom zaniepokojenia z powodu zmiany klimatu był również wysoki – zarówno dla roku 2016, jak i 2018.

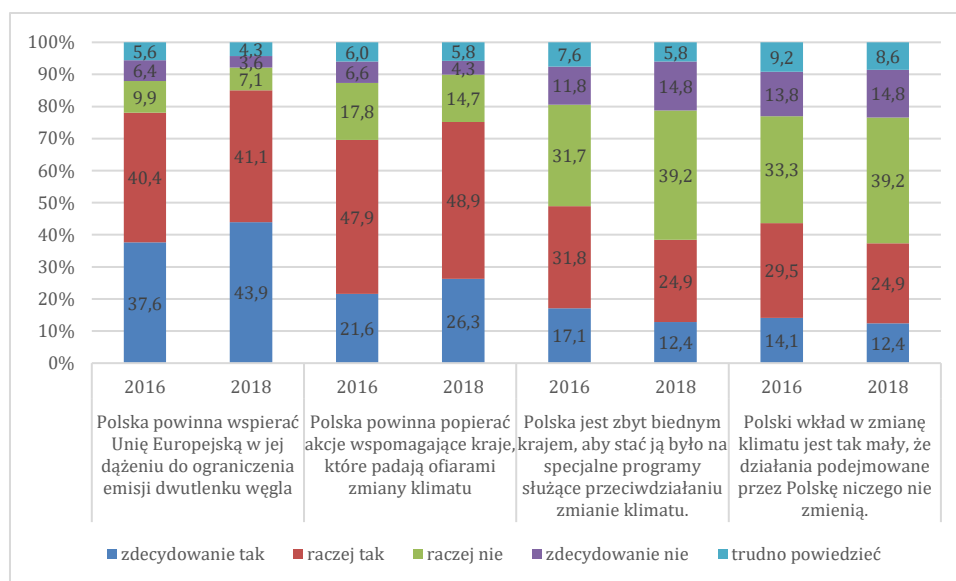

Rysunek 4 Zaniepokojenie zmianą klimatu. Odpowiedź na pytanie: Jak ważnym problemem jest, Pana(i) zdaniem, zmiana klimatu dla?

W badaniach daje się zauważyć, że respondenci oceniają zmianę klimatu jako nieco mniej zagrażającą ich rodzinom niż światu czy Polsce. Jednocześnie jednak, dla każdego ze wskaźników daje się zauważyć, że około 60% badanych ocenia zmianę klimatu jako zagrożenie bardzo poważne. W przeprowadzonych badaniach nie było natomiast prawie w ogóle osób, które negowałyby powagę zagrożenia ze strony zmiany klimatu. Odsetek osób, które nie uważały zmiany klimatu za poważne zagrożenie oscylował wokół 10 procent.

Poparcie dla rozwiązań politycznych zmiany klimatu

Nasi respondenci zostali również zapytani o poparcie dla rozwiązań politycznych, które mogłyby przyczynić się do ograniczenia zmiany klimatu. Badani byli pytani m.in. o to, czy Polska powinna wspierać Unię Europejską w jej polityce klimatycznej oraz to, czy Polska jest krajem odpowiednio bogatym, aby angażować się w działania proklimatyczne.

Rysunek 5 Poparcie dla polityki klimatycznej. Procenty odpowiedzi.

Rozkłady odpowiedzi znajdują się na Rysunek 5. Podobnie, jak w przypadku wcześniejszych pytań deklarowany poziom poparcia dla działań proklimatycznych jest relatywnie wysoki. Ponad 80% Polaków zgadza się, że Polska powinna wspierać Unię Europejską w jej dążeniu do ograniczenia emisji dwutlenku węgla. Odsetek ten jest przy tym wyższy dla roku 2018. Podobne wyniki uzyskano dla pytania o to, czy Polska powinna popierać akcje wspomagające kraje, które padają ofiarami zmiany klimatu. Jednocześnie istotna część respondentów obawia się jednak, że Polska jest krajem zbyt biednym, aby stać ją było na specjalne programy służące przeciwdziałaniu zmianie klimatu. W roku 2016 myślało tak 48,9% a w roku 2018 – 37,3% respondentów. Również istotna część respondentów było przekonanych, że wkład Polski w zmianie klimatu jest na tyle niski, że jego ograniczanie nie będzie się przekładać w istotny sposób na zmiany globalne. W roku 2016 myślało tak 43,6% osób badanych, natomiast w 2018 uległ on spadkowi i myślało tak tylko 37,3% respondentów.

Warto tu zauważyć, że dla wszystkich pytań o akceptację działań politycznych przeciwdziałających zmianie klimatu obserwujemy ich istotne uprzywilejowanie. Z jednej strony więc zwiększyło się poparcie dla działań Unii Europejskiej chroniących klimat. Z drugiej spadło przekonanie o tym, że Polska jest zbyt biednym, aby się w tego typu działania angażować.

Podsumowanie

Badania pokazały wysoki i stabilny poziom poparcia dla odnawialnych źródeł energii i ich zdecydowanej preferencji wobec energetyki opartej na paliwach kopalnych czy energii atomowej. Podobnie, wysoki pozostaje poziom poparcia dla rozwiązań środowiskowych takich jak dofinansowanie termomodernizacji, czy wprowadzenia norm wydajności, jeżeli chodzi o sprzęt elektroniczny. Polacy i Polki pozostają również przekonani o realności zmiany klimatu i uważają ją za potencjalnie zagrażającą dla nich samych, jak i dla Polski oraz świata. Można powiedzieć, że wyrażane tu poziomy poparcia są tak wysokie, że trudno jest je jeszcze bardziej upożytywnić. **Jednocześnie pomiędzy latami 2016 i 2018 dało się zauważyć znaczący przyrost poparcia dla akcji politycznych, które miałyby ograniczyć zmianę klimatu i dla podejmowanych już działań Unii Europejskiej. Powiększeniu uległo zatem poparcie dla rozwiązań politycznych i współpracy z UE.**